

Податкова система України: зарубіжний досвід та українська практика

Монографія присвячена аналізу правового регулювання податкової системи України в умовах європейської інтеграції та воєнного стану, дослідженню податкових систем зарубіжних країн та шляхів їх трансформації в побудові податкової системи України.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, а також всіх, хто цікавиться проблемами податкового права.

В. Х. Хачатурян

**ПОДАТКОВА
СИСТЕМА УКРАЇНИ:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД
ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА**

Монографія

ЮРІНКОН ІНТЕР

Київ–2026

УДК 347.73:336.22(477)
Х29

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського міжнародного університету
(протокол № 8 від 30 березня 2026 року)*

Рецензенти:

Криницький І. Є., доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України;

Суббот А. І., доктор юридичних наук, професор.

Хачатурян В. Х.

Х29 Податкова система України: зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2026. 172 с.

ISBN 978-617-8799-00-7

Монографія присвячена аналізу правового регулювання податкової системи України в умовах європейської інтеграції та воєнного стану, дослідженню податкових систем зарубіжних країн та шляхів їх трансформації в побудові податкової системи України.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, а також всіх, хто цікавиться проблемами податкового права.

УДК 347.73:336.22(477)

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого FSC® та PEFC™

ISBN 978-617-8799-00-7

© Хачатурян В. Х., 2026
© Юрінком Інтер, 2026

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1. ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	9
1.1. Етапи становлення податкової системи України.....	11
1.2. Система оподаткування України та її адаптація до умов воєнного стану	25
1.3. Особливості правового регулювання системи оподаткування України	53
Висновки до розділу 1	63
РОЗДІЛ 2. ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ШЛЯХИ ЇХ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПОБУДОВІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	67
2.1. Загальні принципи побудови податкових систем у зарубіжних країнах та в Україні.....	69
2.2. Особливості побудови та функціонування податкової системи країн Європейського Союзу	85
2.3. Особливості побудови та функціонування податкової системи США та Канади	106
2.4. Особливості побудови та функціонування податкової системи країн з високим рівнем інвестиційної привабливості	118
Висновки до розділу 2	134
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	137
Висновки до розділу 3	150
ВИСНОВКИ.....	151
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	158

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

БЕБ	— Бюро економічної безпеки
ВРУ	— Верховна Рада України
ГПУ	— Генеральна прокуратура України
ДПСУ	— Державна податкова служба України
ДБРУ	— Державне бюро розслідувань України
ЗМІ	— Засоби масової інформації (медіа)
КУ	— Конституція України
ЄС	— Європейський Союз
КСУ	— Конституційний Суд України
КУпАП	— Кодекс України про адміністративні правопорушення
КМУ	— Кабінет Міністрів України
ККУ	— Кримінальний кодекс України
НАБУ	— Національне антикорупційне бюро України
НАЗК	— Національне агентство з питань запобігання корупції
ПДВ	— Податок на додану вартість
ПКУ	— Податковий кодекс України
ППП	— Податок на прибуток підприємств
ПДФО	— Податок з доходів фізичних осіб
САП	— Спеціалізована антикорупційна прокуратура
ФОП	— Фізична особа-підприємець
ЦНАП	— Центр надання адміністративних послуг
ЦОП	— Центр обслуговування платників

ПЕРЕДМОВА

Податкові системи потребують реформування, оскільки є найдієвішим інструментом державного регулювання соціальних та економічних процесів. Досвід економічно розвинених країн свідчить, що тільки на основі глибокого осмислення процесів адміністрування податків, пошуку нових рішень і компромісів вдається реалізувати податкову політику держави.

Основними недоліками вітчизняної податкової системи, які негативно впливають на розвиток держави є: нестабільність податкової системи, складність системи оподаткування, що породжує можливість створення схем ухилення від оподаткування або мінімізації податкових ставок; ще досить високі корупційні чинники діяльності податкових органів; лояльність законодавства щодо встановлення відповідальності за податкові правопорушення. В Україні нині вирішальну роль у формуванні бюджету відіграють непрямі податки та податки на прибуток підприємств. Низький рівень доходів більшості населення, а також незначна частка зарплати в національному доході обумовлюють невисоке надходження прибуткового податку з громадян.

Проблема модифікації сучасної вітчизняної моделі системи оподаткування особливо загострюється сьогодні. Вторгнення росії на територію України у 2014–2015 роках, а тим більше повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року зумовило зменшення реальних доходів підприємств та громадян, збільшення кількості збиткових підприємств, тому важливим елементом формування державного бюджету є прямі податки, які мають бути спрямовані на відновлення соціальної та енергетичної інфраструктури України, в тому числі за рахунок перебудови податкової системи на основі найкращих світових практик оподаткування з метою створення сприятливого податкового клімату для іноземних інвесторів.

У зв'язку з цим виникає необхідність аналізу та врахування досвіду країн з високим рівнем інвестиційної привабливості з метою його використання для побудови привабливої податкової політики для зовнішніх інвесторів України, залучення яких потребує Україна сьогодні, а тим більше після завершення військових дій та необхідності відбудови об'єктів цивільної та критичної інфраструктури за допомогою держав-партнерів, а також

відновлення довіри іноземних інвесторів, формування інвестиційно привабливої економіки з допомогою нових механізмів та вдосконалених алгоритмів дій із залучення прямих іноземних інвестицій. Зазначені фактори зумовлюють необхідність здійснення поглибленого наукового аналізу побудови та функціонування податкових систем провідних країн світу, виокремлення найкращих практик і визначення перспектив їх впровадження в Україні, що й визначає актуальність даного дослідження.

Суттєвий внесок у сферу загальнотеоретичних досліджень податкового права та податкової політики зарубіжних держав зробили такі провідні фахівці: Ф. Бейкер, Г. Бетте, Т. Джобс, К. Макконел, Рікардо Д. Смітт, Дж. С. Міль, У. Петті, Девід Дж. Дафф. Особливу увагу окремим аспектам розроблення та вдосконалення сфери законодавчого регулювання оподаткування та реалізації державної податкової політики України приділено у працях таких учених, як Л. К. Воронова, Д. А. Бекерська, І. І. Бабін, В. А. Вдовічен, Д. О. Гетманцев, Я. В. Греца, О. О. Дмитрик, М. В. Жернаков, А. Й. Іванський, Л. М. Касьяненко, І. Є. Криницький, М. П. Кучерявенко, Т. А. Латковська, О. А. Лукашев, О. М. Мінаєва, О. А. Музика-Стефанчук, В. В. Мушенюк, О. П. Орлюк, О. В. Покатаєва, Н. Ю. Пришва, Л. А. Савченко, В. М. Свириденко, В. В. Хохуляк, В. В. Чайка, Н. Я. Якимчук та ін.

У цілому слід зазначити, що попри значну кількість наукових досліджень, присвячених аналізу зарубіжного досвіду побудови та функціонування податкової системи, системного дослідження способу модифікації існуючої вітчизняної моделі податкової системи з урахуванням передових світових практик, тим більше в умовах воєнного стану, на теренах України в межах її новітньої правової доктрини здійснено не було, що й зумовлює необхідність його проведення. Та все ж основоположним фактором, що зумовлює необхідність проведення такого системного дослідження, є підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом № 1678-VII від 16.09.2014 року та прийнятої у 2015 році цілої низки фундаментальних євроінтеграційних реформ та нормативно-правових актів, в рамках яких одним із основних векторів розвитку передбачено проведення податкової реформи.

В монографії систематизовано основні види правового регулювання податкової системи України, які є чинниками її стагнації: 1) внесення постійних змін та доповнень до Податкового кодексу України щодо порядку та процедур нарахування та сплати податків — нестабільність правового регулювання податкових процедур; 2) відсутність чіткого регулювання диференціації прямих податків (з прибутку фізичних та юридичних осіб), а саме: пропорційності відсотка податку від прибутку, тобто дотримання принципу — більше прибутку, більша ставка податку; 3) відсутність чіткої процедури надання податкових канікул та норм щодо відтермінування сплати податку; 4) низький рівень правового регулювання підстав і порядку нарахування та сплати податку з нерухомого майна (надлишкового майна, і майна, яке здається в оренду); 5) відсутність правових запобіжників зловживання спрощеною системою оподаткування, які унеможливлювали маскуванню господарської діяльності підприємства під діяльність фізичної особи підприємця відповідної категорії; 6) відсутність дисциплінарної та матеріальної відповідальності контролюючих органів та їх посадових осіб за прийняття неправомірних рішень або бездіяльність, а також відповідальності (аналогічно до відповідальності для посадових осіб платників податків), якщо дії податкових органів призвели до значних збитків платників податків;

Автором здійснено аналіз правового регулювання системи оподаткування в Україні в період воєнного стану, на підставі якого було з'ясовано, що введення воєнного стану не лише суттєво ускладнило процес становлення та розвитку податкового законодавства в Україні, але й вимагає негайного зменшення податкового навантаження з метою урегулювання якнайшвидшої адаптації економіки країни до реалій воєнного стану, запропоновано окремі положення щодо адаптації податкової системи до умов воєнного стану.

Окремо автор піднімає питання щодо виокремлення прогресивних моделей оподаткування, які використовуються в країнах Європейського Союзу та необхідності їх адаптації в Україні для вдосконалення регулятивного характеру впливу на економіку, зокрема: стосовно визначення шкали величин доходу й відповідних податкових ставок для кожного рівня доходу суб'єкта господарювання

та фізичних осіб; повного звільнення від оподаткування на певний період або надання податкових пільг підприємствам видобувної галузі для стимулювання розробки родовищ власного природнього газу та їх належної експлуатації; зниження податкової ставки податку з доходу інвесторам у сфері використання енергозберігаючих технологій та захисту довкілля; зниження податкової ставки податку з доходу з певних категорій осіб (наприклад, багатодітних сімей, студентів); надання податкових канікул інвесторам, які інвестують гуманітарні та соціальні проекти розвитку країни та розвитку медицини; запровадження диференціації податку на нерухомість залежно від її виду (комерційна чи некомерційна); звільнення від оподаткування нерухомості, яка має історичне та культурне значення та відновлюється інвестором для соціальних проектів (створення музеїв, виставкових залів та ін.) та ін.

У монографії наголошується на розумінні щодо вироблення шляхів покращення інвестиційної привабливості України. Варто звернути увагу на такі заходи податкового регулювання в країнах з високим рівнем інвестиційної привабливості (наприклад, у Сінгапурі та Південній Кореї): 1) реалізація жорстких заходів, спрямованих на мінімізацію податків та фіктивного виведення податків в офшорні зони; 2) стимулювання добropорядних платників податків шляхом поступового зниження податкових ставок у разі стабільної сплати податків; 3) викорінення корупційної складової в діяльності податкових та судових органів; 4) стимулювання іноземного інвестування та забезпечення його страхових ризиків.

Досліджено наукові підходи щодо градації правових актів, які регулюють суспільні відносини у сфері справляння податків та зборів за такими групами: 1) законодавчі та підзаконні акти, які встановлюють перелік податків і зборів, порядок сплати даних податків до бюджету; 2) законодавчі та підзаконні акти, які встановлюють права та обов'язки платників податків і зборів; 3) законодавчі акти, які встановлюють підстави і порядок притягнення до юридичної відповідальності у сфері оподаткування; 4) законодавчі та підзаконні акти, які встановлюють правовий статус контролюючих органів та їх працівників, порядок здійснення державного нагляду за дотриманням законодавства.

Розділ 1

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Етапи становлення податкової системи України

Податкова система України є складним механізмом, який зазнав суттєвих змін у зв'язку з війною, реформами та інтеграційними процесами в ЄС. Вона містить як позитивні сторони, так і низку недоліків, що впливають на бізнес, економіку та державний бюджет. Перевагами податкової системи України є: 1) спрощена система оподаткування для малого бізнесу, адже Україна має гнучку систему єдиного податку для ФОПів (фізичних осіб-підприємців), що спрощує ведення бізнесу та сприяє розвитку малого підприємництва; 2) наявність податкових стимулів для інвесторів та військової економіки (знижені ставки податків на певні види діяльності (наприклад, IT-сфера має спеціальний податковий режим «Дія.City»), а також держава надає податкові пільги підприємствам, що підтримують оборонний сектор; 3) діджиталізація податкової системи (державна податкова служба активно впроваджує електронні сервіси для подання звітності та сплати податків, що значно зменшує корупцію та бюрократію); 4) адаптація до стандартів ЄС (останні податкові реформи спрямовані на гармонізацію з європейськими нормами, що полегшує майбутню інтеграцію в ЄС).

Відповідно, до недоліків податкової системи України можна віднести: 1) високе податкове навантаження на бізнес (податок на прибуток (18%) і податок на додану вартість (20%) є досить високими порівняно з деякими європейськими країнами, високі ставки соціального внеску (ЄСВ — 22%) створюють додаткове фінансове навантаження на роботодавців); 2) корупцію та непрозорість (незважаючи на діджиталізацію, все ще існує проблема зловживань з боку податкових органів, бізнес часто стикається з необґрунтованими перевітками та вимогами); 3) часті зміни податкового законодавства (підприємцям важко прогнозувати витрати, оскільки податкова політика змінюється надто часто, військовий стан також вплинув на систему зборів та акцизів, що створює нестабільність для бізнесу); 4) проблеми з відшкодуванням ПДВ (багато експортерів стикаються з затримками у відшкодуванні ПДВ, що негативно впливає на ліквідність компаній; це

зменшує конкурентоспроможність українського бізнесу на міжнародному ринку).

Таким чином, можна встановити, що податкова система України має значний потенціал для розвитку, проте потребує подальшого спрощення та зменшення корупційних ризиків. Важливими напрямками реформ є зниження податкового навантаження, прозорість адміністрування та стабільність законодавства.

Податкову систему України досліджували та продовжують вивчати багато українських науковців, які зробили вагомий внесок у розвиток фінансової науки та практики. Серед них: В. Л. Андрущенко, автор монографії «Податкова держава», де досліджуються теоретико-методологічні та практичні аспекти реформування податкової системи України; О. Д. Василик, відомий своїми фундаментальними працями у сфері фінансів та оподаткування, які стали основою для багатьох сучасних досліджень; А. І. Крисоватий, досліджував концептуальні основи оподаткування та їх вплив на економічний розвиток держави; І. О. Лютий, автор праць, присвячених аналізу податкової політики та її впливу на макроекономічні показники України; П. В. Мельник, вивчав еволюцію податкової системи України та її адаптацію до європейських стандартів; А. М. Соколовська, досліджувала історичні аспекти становлення податкової системи України та її реформування в сучасних умовах; В. М. Суторміна, авторка робіт, що аналізують податкові реформи та їх вплив на соціально-економічний розвиток; В. М. Федосов, відомий своїми дослідженнями у сфері фінансової науки, зокрема оподаткування та бюджетної політики.

Зазначені науковці зробили значний внесок у розуміння та розвиток податкової системи України, аналізуючи її історичні аспекти, сучасний стан та перспективи розвитку, однак питання порівняльного аналізу податкової системи України і зарубіжних країн є актуальним дослідницьким завданням, яке покладено в основу проведеного нижче дослідження.

Метою даного підрозділу роботи є дослідження етапів становлення податкової системи України, впливу на її еволюційний процес розвитку цифрової економіки та визначення напрямів її вдосконалення й ефективного функціонування.

Податкова система, як невід’ємна складова соціально-економічного розвитку, починає формуватися з утворенням держави. Слід зауважити, що створення податкової системи України відбувалось в умовах відсутності досвіду справляння податків як інструментів регулювання соціально-економічного розвитку країни та співпадало у часі із становленням державності. Становлення вітчизняної податкової системи відбулося в умовах глибокої економічної кризи, перехідної й недосконалої кредитно-грошової системи та політичної нестабільності. Таким чином, в умовах економічної та політичної кризи, разом із виникненням держави Україна, здобуттям нею суверенітету, відбувався процес становлення вітчизняної податкової системи, який триває до цього часу. Згідно з Податковим кодексом України (стаття 6 п. 6.3) сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим Кодексом України порядку, становить податкову систему України¹. Податкова система в широкому розумінні визначається як регламентована нормами фінансового права, закріпленими в законах та інших нормативно-правових актах з питань оподаткування, сукупність податкових відносин, які опосередковуються фінансовими органами, що забезпечують адміністрування податків, і проявляються в конкретних формах оподаткування². Як зазначають Донченко Т. В., Олійник А. В., «що іноді зустрічається ототожнення понять «податкова система» та «система оподаткування». Проте, застосовуючи термін «система оподаткування», акцент робиться на таких елементах системи як сукупність законодавчо встановлених податків і зборів та порядок їхнього справляння»³.

Як показує проведений аналіз наукових джерел, у науковців немає єдиного підходу щодо визначення етапів становлення та розвитку податкової системи України. Водночас більшість дослід-

¹ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, редакція від 01.03.2019. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

² Податкова система : навчальний посібник / [Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. та ін.] ; за ред. В. Г. Баранової. Одеса : БМВ, 2014. С. 47.

³ Донченко Т. В., Олійник А. В. Етапи становлення податкової системи України в контексті розвитку цифрової економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. № 1. 2019. С. 62.

ників визначають чотири основні етапи становлення податкової системи України: 1-й етап — 1991–1993 рр., 2-й етап — 1994–1999 рр., 3-й етап — 2000–2009 рр., 4-й етап — 2010 р. — до нашого часу¹.

Цікавою, з огляду на розвиток цифрових технологій та їх впровадження в податкову систему, є класифікація етапів становлення податкової системи в Україні, запропонована Донченко Т. В. та Олійник А. В., зокрема ними виокремлено такі етапи:

1) 1998–2007 роки — запровадження технології «клієнт-сервер», яка була використана при створенні нової концепції АІАС ДПА у середовищі СУБД ORACLE. У 2000 році на місцевих рівнях ДПА в промислову експлуатацію впроваджено нову АІС «Облік податків і платежів», побудовану за єдиною технологічною схемою обробки інформації. Триває розробка та впровадження системи звітних показників ДПА України з використанням сучасних OLAP-технологій та АІС «Галузь», яка дозволяє щоденно отримувати інформацію про стан розрахунків платників податків з бюджетом. У 2001 році введено у промислову експлуатацію програмне забезпечення автоматизованої системи «Картка боржника» для автоматизації роботи підрозділів примусового стягнення податкової заборгованості; проведені попередні роботи з розробки нової трирівневої автоматизованої інформаційної системи «АІС реєстрів платників податків та зборів»;

¹ Ткаченко А. В. Історія становлення та розвитку податкової системи України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 2. С. 128–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2013_2_27; Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія. Київ : КНЕУ, 2002. URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/72/> (2024, листопад, 23); Кошук Т. Прагматика формування та реалізації фіскальної політики в Україні. *Журнал Європейської економіки*. 2008. № 7(2). С. 242–256; Ткаченко А. В., Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. [Податкова система : навчальний посібник / [Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. та ін.] ; за ред. В. Г. Баранової. Одеса: БМВ, 2018. 375 с.; Бойко О. Я. Еволюція податкової системи України. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 2. С. 241–247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_2_28; Лазур С. П. Етапи розвитку податкової системи України: завдання для подальшого функціонування. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Економіка. 2016. Вип. 1(2). С. 89–94. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvucies_2016_1\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvucies_2016_1(2)_17); Магопєць О. А. Генезис розвитку та становлення податкової системи України. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2022. Вип. 8(41). С. 187–192. URL: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8\(41\).](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8(41).) С. 178–192.

2) 2008–2013 роки — розробка та впровадження інтегрованої автоматизованої інформаційної системи (ІАІС) ДПС. Розробка та впровадження в межах ІАІС ДПС систем «Податковий блок», підсистем «Обробка податкової звітності та платежів», «Облік платежів», «Податковий аудит». Запровадження WEB-технологій, для подачі електронної звітності та електронного оподаткування;

3) з 2014 року до нашого часу — розробка та впровадження електронного сервісу з надання електронних послуг платникам податків з використанням Інтернет-середовища та єдиного веб-порталу ДПС України — персонального Електронного кабінету платника податків, який розроблено в межах АС «Податковий блок». Впровадження АС «Електронна картка» та АС «Управління документами». Створюється програмне забезпечення для ідентифікації учасників податкових відносин у галузі електронної комерції: G2G, G2B, G2C, B2B, B2C, C2C¹.

Марина Слатвінська, здійснивши аналіз наукових позицій різних авторів щодо етапів становлення податкової системи України та з урахуванням авторського бачення, виокремлює такі етапи становлення податкової системи України:

1. Перший етап становлення — створення податкової системи (1991–1993 роки). Особливістю цього періоду реформування податкової системи стало істотне зростання податкового тиску на кінець 1992 року. Причиною цього стало введення акцизів і мит, а замість податку на прибуток — податку на дохід. У той же час, стягування податку на додану вартість за ставкою 28%, який розраховувався як податок з обороту, призвело до зростання інфляції. Крім того, перший податковий реформі була притаманна зміна співвідношення прямих і непрямих податків. Зміщення відбулося в напрямку збільшення непрямого оподаткування. Однак зниження ефективності виробництва і падіння ВВП накладали жорсткі обмеження на податкову систему і потребували прийняття кардинальних заходів, які, в свою чергу, вимагали проведення подальших перетворень у сфері оподаткування.

¹ Донченко Т. В., Олійник А. В. Етапи становлення податкової системи України в контексті розвитку цифрової економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. № 1. 2019. С. 49–52.

Книги, які можуть вас зацікавити

Методологія правового
дослідження: підходи,
методи, практичний
інструментарій

Перейти до галузі права
Податкове право

Перейти на сайт →